

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 3 2 7 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Sreda, 28. avgust 2013 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne.

Navodilo: Pazljivo preberite navodilo in vprašanja v vseh nalogah.
Ne izpuščajte ničesar.

Izpitna pola ima šest krajših besedilnih nalog.
Odgovoriti morate na **vseh šest**, in sicer kratko, jedrnato in natančno.
Za vsako nalogo lahko dobite skupaj največ 10 točk.

1. naloga: Koristnost dobrin in premica cene

Potrošno izbiro posameznika prikazuje premica cene. Potrošnikove možnosti potrošnje so odvisne od različnih dejavnikov, tudi koristnosti dobrin.

1.1. Opredelite pojma celotne in mejne koristnosti.

(2 točki)

1.2. Iz podatkov v preglednici izračunajte manjkajoče vrednosti celotne in mejne koristnosti.

Količina dobrine A	Celotna koristnost	Mejna koristnost
0	0	/
1	28	
2		20
3		14
4	72	
5		7
6	84	

(1 točka)

1.3. Navedite dva dejavnika, ki vplivata na možnosti potrošnikovega nakupa.

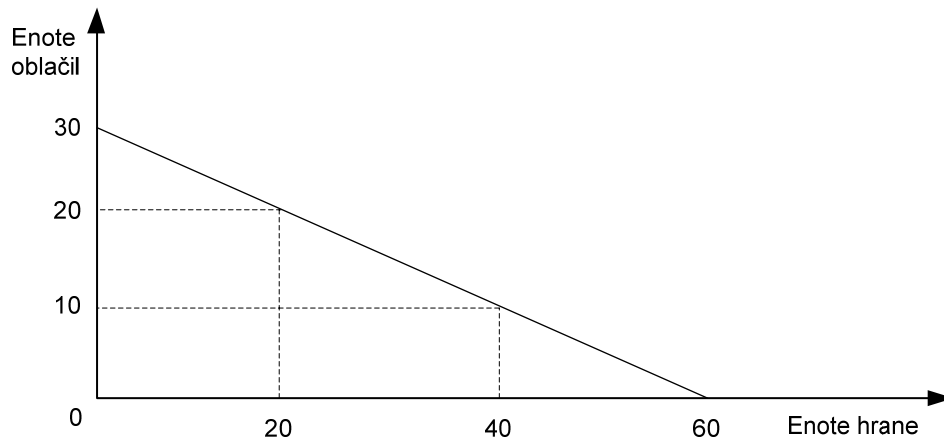
(1 točka)

1.4. Premica cene je premica zaradi (*podčrtajte pravilno navedbo*)

padajočih / **konstantnih** / **rastočih** alternativnih stroškov nakupa.

(1 točka)

- 1.5. Petra razpolaga s 300 denarnimi enotami (d. e.) dohodka. V diagramu so prikazane njene možnosti potrošnje hrane in oblačil.

Po podatkih, ki so razvidni iz narisane diagrama, dopolnite naslednje trditve:

- Pri nakupu 40 enot hrane si lahko Petra kupi še največ _____ enot oblačil. (1)
- Alternativni strošek nakupa dvajsete enote oblačil znaša _____ enot hrane. (1)
- Če Petra kupi 15 enot oblačil in 25 enot hrane, ji ostane še _____ d. e. (1)
- Cena 1 enote hrane se je zvišala za 20 %. V zgornji diagram vrišite spremembo, ki jo povzroči navedena podražitev hrane. (1)
- Mejna koristnost hrane se bo zaradi podražitve hrane (*podčrtajte pravilno navedbo*)
zvišala / ostala nespremenjena / znižala.

(1)
(5 točk)

2. naloga: Stroški in merila uspešnosti poslovanja

Za proizvodnjo potrebujemo proizvodne dejavnike, ki jih kupujemo na trgih in moramo zanje plačati. Da bi ugotovili svojo uspešnost, izračunavamo različna merila uspešnosti poslovanja.

2.1. Dopolnite trditve.

Za ugotavljanje poslovnega izida mora podjetnik poznati _____ stroške. Ti

so sestavljeni iz _____ in _____ stroškov.

S ceno primerja _____ stroške, ki so pri optimalnem obsegu proizvodnje

_____.

(2 točki)

2.2. Navedite stroške, ki so odvisni od obsega proizvodnje, in stroške, ki niso odvisni od obsega proizvodnje, ter za vsako vrsto stroškov zapišite vsaj en primer.

(2 točki)

2.3. Dopolnite (izračunajte) manjkajoče podatke v preglednici za podjetje Pohišstvo, d. o. o.

Količina (Q)	Stalni stroški (FC) v EUR	Celotni stroški (TC) v EUR	Spremenljivi stroški (VC) v EUR	Mejni stroški (MC) v EUR	Celotni prihodek (TR) v EUR
1		250		50	200
2			90		

(3 točke)

- 2.4. V podjetju Pohišstvo, d. o. o., so pripravili izračun za povečanje proizvodnje na 5 kosov. Vloženi kapital (15.000 EUR) bi jim to omogočal, zaposliti pa bi morali še enega delavca.

Količina (Q)	Povprečni stroški (AC) v EUR	Dobiček v EUR	Celotni prihodek (TR) v EUR
5	114	430	1000

Izračunajte, ali podjetje pri proizvodnji 5 kosov posluje ekonomično.

– Obrazec:

– Izračun:

– Podjetje Pohišstvo, d. o. o., posluje (*podčrtajte pravilno navedbo*):

ekonomično / neekonomično.

(3 točke)

3. naloga: Povpraševanje

Z delovanjem ponudbe in povpraševanja v danih tržnih razmerah lahko pojasnimo oblikovanje ravnotežne cene in količine.

3.1. Opredelite, kaj razumemo s povpraševanjem.

(1 točka)

3.2. Splošni zakon povpraševanja pojasnjuje, zakaj je krivulja povpraševanja padajoča. Opredelite učinek realnega dohodka in učinek substitucije.

(2 točki)

3.3. V dvorani Stožice v Ljubljani bo organiziran koncert slavne tuje glasbene skupine. Naštete vsaj tri dejavnike, ki vplivajo na to, koliko vstopnic bo prodanih.

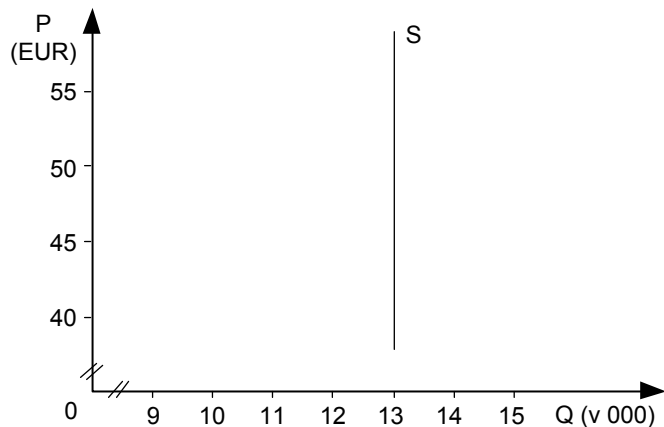
(1 točka)

3.4. V preglednici so prikazani podatki raziskave, v kateri so ugotavljali pripravljenost kupcev za nakup vstopnic za koncert v dvorani Stožice.

Cena vstopnice v EUR (P)	Obseg povpraševanja po vstopnicah (Q)
40	15.000
45	13.000
50	11.000
55	9.000

- Vrišite v spodnji diagram krivuljo povpraševanja in jo ustrezno označite.

(1)

- Pri teh podatkih zapišite:

Ravnotežna cena je _____ EUR.

Ravnotežna količina je _____ vstopnic.

(1)
(2 točki)

- 3.5. Če bi se organizator koncerta odločil in prodajal vstopnice po 40 EUR za vsako, bi imeli *(podčrtajte pravilno navedbo)*

presežno povpraševanje / **presežno ponudbo**, ki znaša _____ vstopnic.

(1)

- Pri ceni 40 EUR na vstopnico bi dohodek od vstopnine znašal _____ EUR.

(1)
(2 točki)

- 3.6. Uporabite podatke iz preglednice v točki 3.4. in izračunajte koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja, če se cena vstopnic zviša s 40 na 50 EUR.

(1)

Povpraševanje po vstopnicah je cenovno *(podčrtajte pravilno navedbo)*

neelastično / **elastično**.

(1)
(2 točki)

4. naloga: Mezda in trg delovne sile

Pri razdelitvi posamezni lastniki proizvodnih dejavnikov prejmejo del skupno ustvarjenega dohodka.

4.1. Pojasnite gospodarski pomen mezd.

(2 točki)

4.2. Narišite trg delovne sile v sodobnem gospodarstvu ter označite minimalno mezdo in tržno ravnotežje.

(3 točke)

4.3. Opredelite, kaj je minimalna mezda, in navedite, kdo določa njeno višino.

(2 točki)

4.4. Država A je zaradi znižanja stopnje brezposelnosti uvedla davčne olajšave oziroma subvencije za podjetja, ki odpirajo nova delovna mesta.

- Navedeni ukrep bo vplival na *(podčrtajte dve pravilni navedbi)*

povečanje / zmanjšanje

povpraševanja / ponudbe
po delovni sili delovne sile

(1)

- Navedite še dva možna ukrepa, ki bi enako vplivala na zmanjšanje brezposelnosti.

---

(1)
(2 točki)

4.5. V državi A so se nominalne mezde v letu 2010 povečale za 2,3 %, cene pa so se v tem letu zvišale za 3,2 %.

Realne mezde so se v državi A v letu 2010 *(podčrtajte pravilno navedbo)*

zvišale / niso spremenile / znižale.

(1 točka)

5. naloga: Delniška družba, korporacija in transnacionalna korporacija

Henkel je delniška družba s sedežem v Düsseldorfu, v Nemčiji. V več kot 75 enotah širom po svetu ima okoli 48.000 zaposlenih ter je ena največjih in najuspešnejših svetovnih družb. Na svetovnem trgu je Henkel zastopan s svojimi vodilnimi blagovnimi znamkami in tehnologijami v treh poslovnih segmentih: pralna in čistilna sredstva, lepota in osebna higiena ter lepila in tehnologije.

(Vir: http://www.henkel.si/cps/rde/xchg/henkel_sis/hs.xsl/O-henklu.htm/. Pridobljeno: 5. 1. 2012.)

5.1. Podjetje Henkel je delniška družba.

- Opredelite delniško družbo.

---

(1)

- Pojasnite, kako lahko postane Marko, ki je privarčeval 2.000 EUR, delničar družbe Henkel.

---

(1)

- Za delniško družbo je značilno (*dopolnite*), da

tvegajo delničarji le v višini _____,

da vodi operativno poslovanje družbe _____,

odločitve o razdelitvi dobička pa sprejema _____.

(2)

(4 točke)

5.2. Podjetje Henkel je korporacija.

- Navedite vsaj tri razloge, ki uvrščajo Henkel med korporacije.

---

(1)

- Pojasnite pojem menedžerske revolucije, s katero sta Berle in Means (1932) opisala spremembe v upravljanju korporacije.

---

(1)

- Pojasnite vsaj eno mogočo razliko v interesih menedžerjev in delničarjev.

---

(1)
(3 točke)

5.3. Podjetje Henkel je transnacionalna korporacija.

- Pojasnite vsaj tri verjetne razloge, zakaj ima Henkel na Kitajskem več obratov za proizvodnjo lepil.

---

(2)

- Pojasnite vsaj eno negativno posledico Henklovih obratov na Kitajskem za kitajsko gospodarstvo.

---

(1)
(3 točke)

6. naloga: Ekonomska politika in gospodarska rast

Gospodarska rast je eden najpomembnejših ciljev vsakega gospodarstva. Vsaka država si prizadeva doseči čim večjo gospodarsko rast.

6.1. Gospodarska rast

- Pojasnite, kako merimo gospodarsko rast.

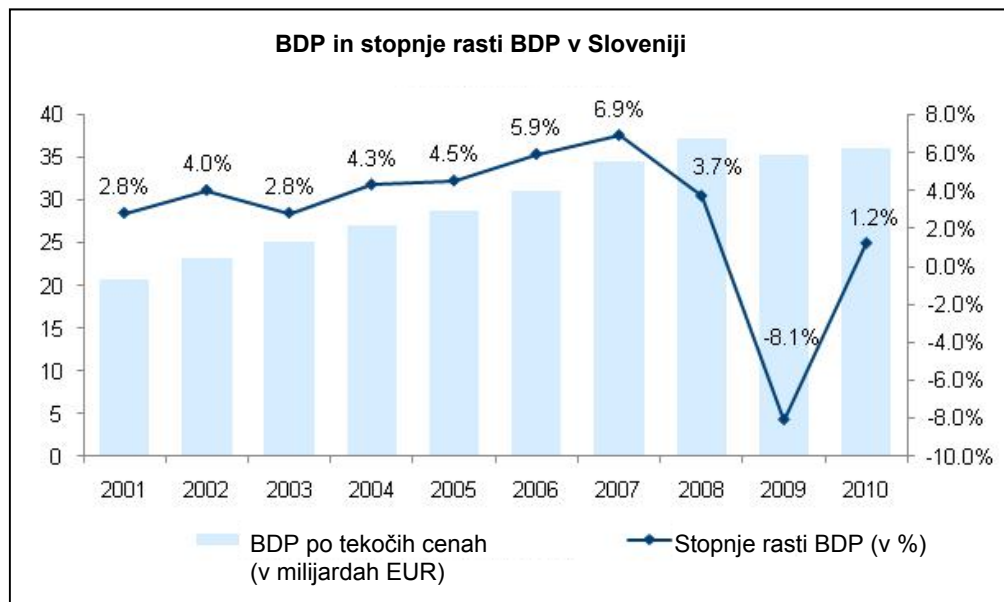

---

(1)

- Slika prikazuje BDP in stopnje rasti BDP v Sloveniji med letoma 2001 in 2010.

(Vir: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0301910E&ti=&path>. Pridobljeno: 5. 2. 2012.)

Pojasnite, kaj pomenijo za bruto domači proizvod Slovenije stopnje rasti BDP za leta 2007, 2008 in 2009.

Pojasnijo stopnje rasti BDP za leto 2007:

Pojasnilo stopnje rasti BDP za leto 2008:

Pojasnilo stopnje rasti BDP za leto 2009:

---

(2)
(3 točke)

6.2. Ekonomska politika

- Navedite vsaj tri poglobitve cilje ekonomske politike.

---

(1)

- Preglednico dopolnite tako, da pojasnite vlogo navedenih nosilcev ekonomske politike Slovenije.

Nosilec	Vloga
Parlament	
Vlada	
Računsko sodišče	

(2)
(3 točke)

6.3. Denarna politika je predvsem osredotočena na urejanje preskrbe gospodarstva z denarjem.

- Centralna banka države Grandije, ki se je s svojim delovanjem odločila vplivati na povečanje investicij ter s tem povečati proizvodnjo in posledično gospodarsko rast, je sprejela ukrep (*podčrtajte pravilni navedbi*)

restrektivne / ekspanzivne denarne politike,

s katero bo **povečala / zmanjšala** količino denarja v obtoku.

(1)

- Navedite in pojasnite vsaj tri ukrepe, s katerimi bi centralna banka Grandije povečala količino denarja v obtoku.

---

(3)

(4 točke)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran